

Vrijzinnige Gemeente Zierikzee 8 september 2024
De zaaier – Matteüs 13,1-23
Teksten Franck Ploum

1.

Niet zelden wordt het begrip zaaien in onze tijd gebruikt voor iets negatiefs. Er wordt haat gezaaid. Er wordt verdeeldheid gezaaid. Er wordt paniek gezaaid of twijfel. Misschien komt dat wel omdat het begrip zaaien zoals gebruikt in de bijbeltekst van vandaag ver van ons dagelijks leven en onze dagelijkse ervaring staat. We zien nooit meer iemand met een hand vol zaden over een akker lopen en al zwaaiend hopen dat het in goede aarde valt. Met vernuftige computersystemen en verfijnde apparatuur wordt steeds meer het zaad daar neergelegd waar het hoort te liggen in ogen van de zaaier. Daar komt nog maar weinig tot geen handwerk aan te pas.

En intussen is dat woord haar eigen weg gegaan. Het is niet langer meer verbonden met een natuurlijke gang van zaken, met echt handwerk, dat een leven-gevend product wil voortbrengen. Nee het is in handen gevallen van allerlei zaken die juist helemaal niet tot leven strekken: haat, paniek, verdeeldheid. Woorden die ook in onze dagen hoogtij vieren. Vooral in de politiek. De leider van de op één na grootste partij van ons land, heeft haat zaaien en verdeeldheid zaaien tot politieke kunst verheven en er veel electoraal garen bij gesponnen. Meer en meer zien we hoe denkbeelden die verbonden zijn met die manier van zaaien ook onze levens en ons land gaan beïnvloeden.

Een streep door natuurbelief, stikstof is niet langer een probleem, Schiphol hoeft helemaal niet zo sterk te krimpen, veiligheid voorop – dat betekent dat we ons tot de tanden toe aan het bewapenen zijn, en niet te vergeten het strengste asielbeleid ooit! Vooral dat laatste: angst en verdeeldheid zaaien over de rug van de mensen in de meest kwetsbare posities, vluchtelingen, asielzoekers. Er is geen geld meer – over – voor de bed-bad-broodregeling. Intussen zijn er wel miljarden voor tanks en gevechtsmaterieel beschikbaar. Ik zeg niet dat we niks aan defensie moeten doen in dit zeer ingewikkelde tijdsgewricht waarin we zitten, maar de tegenstelling is toch wel bitter, zeer bitter.

Maar het gaat nog verder. Ook als je hier geboren bent, jouw leven hier ooit is gezaaid en je bent hier geworteld, maar je ouders zijn ooit van ver gekomen, dan ben je je leven in dit ooit zo gastvrije land niet zeker. Dat ervaart de 11-jarige Mikael. En misschien is nog wel het meest verontrustende dat toen er een uitweg gevonden was, namelijk een nieuwe asielaanvraag waardoor uitzetting voorkomen is en de zaak opnieuw goed en rustig bekeken kan worden, de minister geen enkel spoor van enige opluchting vertoonde. Integendeel, het gaf haar een niet te begrijpen frustratie en ze besloot dat ze onmiddellijk werk gaat maken van inperking van de mogelijkheid om procedures te stapelen. Humaniteit, menselijkheid is kennelijk onverdraaglijk geworden. Dat is reden tot waakzaamheid, want wat je zaait zul je oogsten. Dat is een oude wijsheid. Wie in de politiek verdeeldheid zaait zal verdeeldheid in het land aanwakkeren en de oogst zal een bittere vrucht zijn.

2.

Het zaad waar Jezus over spreekt is van een andere kwaliteit. Dat gaat niet over verdeeldheid of over haat, of over eigen volk eerst. Integendeel. Dat zaad gaat over bevrijdende woorden. Bevrijdende woorden die van Godswege uitgestrooid worden over de aarde. Woorden juist tegenover haat en verdeeldheid: over rechtvaardigheid en vrede, over hoop en over eensgezindheid, over een vruchtbare aarde, waar de velden wit staan van de goede oogst. Goede oogst die ten leven strekt, die leven geeft voor allen.

Dat zaad, die bevrijdende woorden komen ons tegemoet. Ze worden over ons uitgestrooid. En de vraag is hoe we die woorden ontvangen. De vraag is of wij überhaupt nog ontvankelijk zijn voor bevrijdende woorden. Of dat onze grond al zo verhard en dor is dat die woorden niet eens meer binnen kunnen komen en door alle verdeeldheidsberichten die we horen worden weggespoeld. We

hebben ons zo mee laten slepen in dat denken van 'wij tegen zij', en door het eenrichtingsverkeer dat alleen nog maar naar de wapenindustrie leidt, dat woorden die ons een spiegel voor willen houden niet meer binnen kunnen komen, we horen nog wel iets maar verstaan ze niet meer.

Of misschien verstaan we ze nog wel en worden we enthousiast. Eindelijk iemand die zegt waar het op staat, eindelijk een tegengeluid. En toch komen de woorden niet echt bij ons binnen. We horen ze, verstaan ze, maar laten ze buiten onszelf: anderen mogen het gaan doen en wijzelf blijven buiten schot, wijzelf laten die goede woorden niet door onze aderen stromen, waardoor ze onze handen en voeten gaan bereiken. Waardoor wij wel horen, maar zelf geen vrucht voortbrengen. Dat nieuwe land, dat honderdvoudig vrucht draag, blijft buiten onszelf. We zien het, maar zien het niet zitten. We zien het niet zitten daar zelf een bijdrage aan te leveren, het dichterbij te brengen. Laat die ander het maar doen.

Tussen de beeldspraak van zaad en zaaier, van land en aarde en grond, speelt zich een heel woordenspel af van kijken en zien, van horen en niet verstaan. Een woordenspel dat verbonden is met de ontvankelijkheid voor het bevrijdende woord dat niet alleen gehoord maar ook gedaan wil worden.

3.

Vorige week werd er in Afghanistan een decreet van 140 pagina's van kracht. Een decreet dat vrouwen verbiedt nog langer te spreken, te zingen, geluid te maken in het openbaar. Niet alleen hun lichaam moet volledig bedekt en vormloos gekleed zijn om het oog van de man niet in verleiding te brengen, nee ook het oor van de man mag niet in verleiding gebracht worden. Een Afghanistan deskundige zei gisteren op de radio: dit heeft niets met Islam te maken, hooguit met verkeerd geïnterpreteerde Islam. Maar vooral gaat dit terug op gedachten uit de tijd van de tribale groepen van voor de komst van de Islam. De machtige mannen zijn bang om van hun troon van potentie te worden gestoten, de heersende mannen slaan om zich heen omdat ze bang zijn van hun bevoorrechte posities te worden verdreven.

Dor en droog is de grond, gesloten, niet ontvankelijk zijn ogen en oren voor bevrijdende woorden. Ze worden weggespoeld door haat en macht, eigen belang en een denken in verhoudingen die haaks staan op wat die woorden van bevrijding ons als spiegel voor willen houden. En juist daarom moet bij ons dat woord niet alleen buiten ons blijven. Moeten we niet alleen maar roepen: 'mooi gesproken' en 'goed gedaan' tegen de mensen die in actie komen en hun stem verheffen tegen dit soort ontwikkelingen. Ook wij moeten stem worden, woorden geven aan onze verontwaardiging. Ook wij moeten bijdragen aan het opdelfen van het aangezicht van al die vrouwen. Niet alleen in Afghanistan, maar overal op de wereld. 40% van de vrouwen wereldwijd immers woont in landen waarin de gender gelijkheid alleen maar afneemt ten nadele van vrouwen. Aan ons om hun stemmen niet te laten verstommen, maar hun levens en stemmen uit de dreigende vergetelheid op te delven en proberen te verstaan wat ze ons te vertellen hebben.

Misschien klinkt hun stem wel al meteen door in dit verhaal van vandaag. In dat visioen van een land met velden wit van de oogst. Honderdvoud komen daar op uit vruchtbare grond, bevrijdende woorden. Woorden die mensen, vrouwen en mannen, de ruimte geven om tot leven te komen.

Een zaaier ging uit om te zaaien. Dat die zaden van vrede en goedheid, van solidariteit en liefde tot elkaar diep in ons door mogen brengen, dat ze door onze aderen gaan stromen en onze handen aan het werk zetten en onze voeten de weg laten vinden naar de vrede.

Zeg amen. Dat het zo moge zijn.